

تنها خراشی که سم را از بدن دفع می‌کند

حجامت، سنتی است که با وجود مدرنیته شدن جوامع بشری، بازهم جایگاه خود را در مردم حفظ کرده و روشی سنتی اسلامی است که به تأیید پیامبر اسلام (ص) و ائمه اطهار (ع) رسیده است.

قدمت ۳۳۰۰ حجامت در جامعه بشری

تنها خراشی که سم را از بدن دفع می‌کند

حجامت، سنتی است که با وجود مدرنیته شدن جوامع بشری، بازهم جایگاه خود را در مردم حفظ کرده و روشی سنتی اسلامی است که به تأیید پیامبر اسلام (ص) و ائمه اطهار (ع) رسیده است.

حجامت یا کوزه انداختن تر، به یک روش درمانی سنتی عربی و همچنین طب سنتی ایرانی و طب اسلامی گفته می‌شود که برگرفته از روش قدیم تر کاپینگ تر در طب سنتی چین است.

در طب سنتی کاپینگ به معنی ایجاد خلا بر روی نقاط خاصی از پوست بدن با وسیله ای همچون بادکش است که برای رسیدن به اثرات درمانی خاصی انجام می‌شود.

در حجامت یا کاپینگ خیس قبل از ایجاد خلأ خراش هایی روی سطح پوست ایجاد می‌شود تا ایجاد خلا منجر به خروج خون از بدن شود.

حجامت با توجه به روش مورد انجام و محلی که انجام می‌گیرد، می‌تواند چون نیشترزدن، عوامل عفونی درد آور و مخرب را از بدن خارج نماید.

حجامت یک روش درمانی بدون عوارض جانبی است که برای کلیه سنین کاربرد دارد و با حداقل توان فنی و تجهیزات اجرایی می‌تواند بیماری های سخت و مزمن را درمان کند.

حجامت هیچ گونه وابستگی فنی، علمی و ابزاری به خارج از کشور ندارد، در حجامت فاکتورهای مداخله گر وجود ندارد، حجامت چون یک دستور دینی است، توان جلب تاثیرات روانی (سایکوتیک) در آن بالاست و از این طریق علاوه بر افزایش سطح درمان پذیری، موجب تقویت فرهنگ و اعتقادات مذهبی و ارتباط انسان به خداوند می‌شود.

انواع حجامت و فواید آن

رسول خدا (ص) فرمودند: وقتی خون به هیجان آمد، حجامت کنید، چون خون وقتی به تردد و هیجان آمد، صاحبش را می‌کشد.

در کشورهای غربی حجامت تقریباً با 10 روش انجام می‌شود، ولی در طب سنتی ایران حجامت به طور کلی به دو دسته بندی شود، حجامت خشک (بادکشی) حجامت تر، حجامت عام، حجامت گرم و خشک، حجامت سر، حجامت کمر یا چمابند، حجامت ساق ها، حجامت خورشیدی، حجامت چانه، حجامت پشت گوش، حجامت موضعی، حجامت نقره از انواع حجامت است.

جامعه حجامت انگلستان معتقد است حجامت بیماری های مختلفی را می‌تواند درمان کند.

اختلالات خونی نظیر هموفیلی و کم خونی، بیماریهای روماتوئید مثل آرتریت و فیبروملاژیا، نازایی و بیماریهای زنان، بیماریهای پوستی مثل اگزما و آکنه، فشار خون زیاد، میگرن، افسردگی، بیماریهای ریوی مثل آسم و آلرژی و...

پزشک آلمانی آقای «یوهان آبل» در کتاب خود که در سال 1997 چاپ شده، در مورد حجامت می‌گوید: من اعتقاد راسخ دارم که نه تنها امروز بلکه برای همیشه، امر حجامت را در درمان بیماری ها نباید نادیده گرفت. حجامت پدیده ای است که در خود تنظیمی کردن عملکرد بدن انسان دخالت دارد. امری که هرگز با روش های دیگر نمی‌توان آن را جایگزین کرد... مطالعات ما نشان می‌دهد که در آلمان می‌توان 75 درصد بیماری ها را با شیوه های درمان طبیعی از جمله حجامت مداوا کرد. وی در کتاب خود از بیمارانی نام می‌برد که تنها با یک بار حجامت، بیماری چندین ساله شان بهبود یافته است.

طبق گفته جامعه حجامت بریتانیا، زنان حامله و افرادی که مشکل اسپاسم عضلانی و شکستگی استخوان دارند باید از حجامت کردن خودداری کنند.

همچنین طبق گزارش جامعه سرطان امریکا، افرادی که سرطان دارند باید از هرگونه انجام طب سنتی بپرهیزند.

حجامت تر در جایگاه شریان ها در جایگاه اعصاب و... نباید انجام شود.

آداب حجامت

حجامت باید رو به قبله و به صورت چهار زانو انجام شود.

حجامت کننده و حجامت شونده باید با وضو باشند و حجامت را با نام خداوند آغاز کنند، قبل از شروع حجامت حتماً آیه الکرسی تلاوت شود، ذکر صلوات به هنگام حجامت هم نباید فراموش شود.

امام حسن عسکری (ع) می‌فرمایند: بعد از حجامت انار شیرین میل کنید، چون انار خون را آرام می‌کند و آن را در مسیر خود

صاف می‌گرداند.

با شکم گرسنه نباید حمام شود، یکساعت قبل از حمام سیگار کشیده نشود، در حمام عینک را از چشم بردارید، بعد از انجام حمام به فرد حمام شونده تبریک گفته شود، قبل و بعد از حمام خوردن انار توصیه شده است، همچنین برای جبران ضعف احتمالی، نوشیدن شربت‌ی از عسل در پس حمام توصیه شده است، حداقل تا 12 ساعت پس از انجام حمام جهت جلوگیری از عفونت زخم، استحمام ممنوع می‌باشد، تا حدود 12 ساعت پس از انجام حمام باید از خوردن ترشی، نمک و لبنیات پرهیز کرد، نگاه کردن به خون اول حمام بر طبق احادیث مستحب و باعث روشنی و جلای چشم می‌شود، حمام خانم‌ها در دوران قاعدگی و به خصوص در اواخر این دوره ممنوع می‌باشد، عده‌ای نیز معتقدند حمام در سنین بلوغ موجب کاهش پرخاشگری و سایر عوارض بلوغ می‌شود.

در گذشته حمام نقش واکسیناسیون فعلی را برای کودکان داشته است و مقاومت آنها در برابر بیماری‌ها توسط حمام زیاد می‌شده است. مثلاً رازی در کتاب «الجدری و الحصه» از حمام جهت واکسیناسیون افراد زیر 14 سال در برابر آبله نام برده است.

زمان حمام

امام صادق(ع) می‌فرماید: حمام کردن در ثلث اول فروردین ماه (آذر ماه رومی) باعث صحت یک سال از بیماری‌هاست به اذن خداوند متعال در احادیث ائمه معصومین (ع) به خصوص امام رضا (ع) از حمام در ماه کانون اول رومی (دی ماه) نهی شده است.

در روایت دیگری هفتم ماه حزیران رومی (تیرماه) برای حمام توصیه شده است. با توجه به روایات مختلف و متعدد، حمام در روزهای هفتم، چهاردهم، هفدهم، نوزدهم و بیست و یکم ماه قمری به عنوان بهترین روز برای حمام کردن است. بهترین ساعات روز برای حمام ساعت دوم و سوم پس از طلوع خورشید و ساعات نزدیک به غروب می‌باشد.

تاریخچه حمام قبل از اسلام

حمام در سال ۳۳۰۰ قبل از میلاد مسیح در مقدونیه انجام می‌شده و بعدها به یونان رخنه کرده است. اوراق پاپیروس که از عصر باستان بدست آمده نیز نشان می‌دهد که حدود 2200 سال قبل از میلاد مسیح، حمام امری رایج بوده است. انجام حمام در مصر باستان در 1500 سال قبل از میلاد مسیح در یکی از قدیمی‌ترین کتاب‌های پزشکی جهان توصیف شده است حتی بقراط که حدود 400 سال قبل از میلاد مسیح می‌زیسته است با روش‌های مختلف حمام آشنا بوده است.

تاریخچه حمام در اسلام

رسول خدا (ص) چه خوب فرموده‌اند: بهترین عید، عید حمام است. با ظهور اسلام حمام مورد تأیید فراوان پیامبر اسلام(ص) و امامان معصوم(ع) قرار گرفت و خود آنها هم حمام می‌کردند و بیش از 600 روایت در مورد حمام جمع‌آوری شده است. یکی از مهمترین روایاتی که در زمینه حمام در منابع معتبر روایی ذکر شده حدیث حضرت رسول اکرم(ص) است. ایشان می‌فرمایند: در شب معراج، وقتی که به آسمان هفتم صعود کردم، بر هیچ ملکی از ملائک گذر نکردم مگر اینکه گفتند یا محمد حمام کن و امت را به حمام کردن امر بفرما.

تاریخچه حمام در ایران

حمام در ایران به عنوان سنت پیامبر و از جایگاه ویژه‌ای در فرهنگ مردم بوده است و با اعتقادات مردم ایران گره خورده است.

تمامی بزرگان طب سنتی ایران از حمام به عنوان یکی از ارکان مهم درمانی ذکر کرده‌اند. محمد زکریای رازی در کتاب «الحاوی»، شیخ الرئیس ابوعلی سینا در کتاب «قانون در طب و...» به شیوه گسترده‌ای پیرامون حمام و کاربرد آن در درمان صحبت کرده‌اند.

حکیم جرجانی نیز در کتاب ذخیره خوارزمشاهی که اولین و مهم‌ترین کتاب طب سنتی به زبان فارسی است، فصل مشخصی را به حمام اختصاص داده و پیرامون قواعد و زمان مناسب آن سخن گفته است.

مردم ایران جایگاه ویژه‌ای برای حمام قائل بودند، طوری که دکتر پولاک، طبیب ناصرالدین شاه در کتاب خود با عنوان «ایران و ایرانیان» که در سال 1865 درآلمان منتشر شد، می‌گوید: بین دو استخوان کتف اکثر ایرانیان، شیارهایی به چشم می‌خورد. در بدو امر خیال می‌کردم این‌ها آثار ضربه‌های چوب باشد. تا این که دیدم ضربه چوب را فقط بر کف پا می‌زنند و از این لحظه متوجه اثر حمام شدم. جریان حمام کردن در سراسر مشرق زمین یکسان است و همان است که در مصر قدیم رایج بوده است، به خصوص اغلب حمام را در مورد کودکان به کار می‌برند.

غیر از بین دو کتف در سایر قسمت‌های بدن نیز حمام می‌کنند، از جمله در پشت استخوان خاجی، حمام کمر، مفاصل، روی طحال و...

در اینجا ناگزیر از اعتراف به این مطلبیم که من در مدت 30 سال اقامتم در ایران جز دو مورد، هیچ نتیجه‌ی زاینباری از حمام ندیدم و در این دو مورد هم دلاک را متهم می‌کردند که ابزار کثیف به کار برده است.

اما حادثه مهم در مورد حمام در ایران، مربوط به سال 1344 هجری شمسی است. در این سال و هم‌زمان با وضع قانون

نظارت بر درمان، به شکل گسترده ای با حجامت مبارزه شد و ژاندارم ها، حجام ها را در سراسر کشور دستگیر می کردند و بدین ترتیب این سنت درمانی پرسابقه بدون هیچ بررسی و تحقیق علمی، از روند رفتارهای سنتی جامعه خارج شد و تنها در مناطقی از کشور که تحت تسلط کامل دولت نبود، اجرا می شد و بالاخره به تناسب فراگیر شدن طب شیمیایی در سراسر جهان و نفوذ فرهنگ استعماری در جوامع مختلف که همراه با زدودن باورهای دینی و فرهنگی جوامع بود، حجامت منسوخ شد و روش های درمان دینی و سنتی از رفتارهای اجتماعی حذف گردید و نسل های جدید نیز به تدریج آن را فراموش کردند.

تا اینکه در سال 1364 در جمعی که به انگیزه کشف یک روش درمانی ساده، ارزان و فراگیر تشکیل شده بود تا از طریق آن بتوان بخش عمده ای از مشکلات درمانی مردم جهان را درمان کرد، سنت درمانی حجامت پیشنهاد و مورد توجه قرار گرفت و علیرغم جو فرهنگی و اجرایی نامناسب پیرامون حجامت، اطلاعات مربوط به آن سامان دهی و ابزارهای اجرایی آن متناسب با شرایط روز طراحی گردید و پس از طی مراحل مقدماتی پژوهشی در سال 1369 در قالب موسسه تحقیقات حجامت ایران به ثبت رسید.

موسسه تحقیقات حجامت ایران در سال ۱۳۶۵ توسط آقای دکتر رحیم نعمت (رئیس هیات مدیره) و آقای حسین خیراندیش (مدیرعامل) و چند تن از پزشکان تشکیل شد و پس از طی مراحل مقدماتی پژوهش و تحقیق در سال ۱۳۶۹ موسسه تحقیقات حجامت ایران به ثبت رسید.

الویت حجامت نسبت به خون دادن

محمد جواد سلمی زاده، پزشک عمومی، با اشاره به مضمون روایات حضرت رسول(ص)، گفت: سم از بدن بجز محل حجامت خارج نمی شود و در اسلام به این طب سنتی تاکید فراوان شده است.

وی با بیان اینکه سم ناشی از رفتار یا گفتار از طریق حجامت از بدن تخلیه می شود، افزود: حجامت گرمای اضافی در بدن را خارج و توازن در گردش خون ایجاد می کند.

سلمی زاده حجامت را نسبت به خون دادن در الویت و بهتر دانست و گفت: هر کدام خواصی دارند اما در حجامت 70 درصد حجم خون خارج شده ناسالم و تفاله است و مقدار کمی مایع است اما در خون دادن 70 درصد خون سالم از بدن دفع می شود و فواید حجامت (دفع گرما و سموم) را ندارد.

این پزشک عمومی با اشاره به اینکه خون دادن نمی تواند جای حجامت را در بدن بگیرد، افزود: خون دادن با حجامت تضادی ندارد و اهدای خون برای کمک به دیگران است اما در حجامت سلامت افراد تضمین می شود.

وی طبق روایت امام رضا (ع) یادآوری کرد: طبق روایت آن حضرت هفتم حزیران را دریابید و اگر فراموش شد 14 حزیران را دریابید زیرا به عنوان قضای حجامت در این روز محسوب می شود.

و چه خوب حضرت علی(ع) فرمودند: همانا حجامت بدن را سالم و عقل را استوار می نماید.(مهر)